

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Cirkulärnr: 2006:64
Diariernr: 2006:1978
Handläggare: Stefan Ackerby
Avdelning: Avd för ekonomi och styrning
Datum: 2006-10-02
Mottagare: Kommunstyrelsen
Landstingsstyrelsen
Ekonomi- och personaldirektörer i landsting
Ekonomi- och personalchefer i kommuner
Rubrik: Fördelning av betalningsansvar för Ädel-personalens
avtalspensioner
Bilagor: Förslag till avtal

CIRKULÄR 2006:64

Ekonomi och styrning
Stefan Ackerby
EJ

Kommunstyrelsen
Landstingsstyrelsen
Ekonomi- och personaldirek-
törer i landsting
Ekonomi- och personalchefer i
kommuner

Fördelning av betalningsansvar för Ädel- personalens avtalspensioner

Styrelserna för Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet har den 22 september 2006 beslutat att rekommendera kommuner respektive landsting att träffa avtal om kostnadsfördelning för avtalspensioner till den personal som i samband med Ädel-reformen 1992 överfördes från landsting till kommun. Förslag till avtal bifogas i bilaga 1.

Bakgrund

I samband med Ädel-reformen övergick fr.o.m. 1992 drygt 60 000 anställda från landstingskommunal till primärkommunal tjänst. De ekonomiska konsekvenserna reglerades genom skatteväxlingar från landsting till kommuner. Skatteväxlingarna omfattade dock inte kostnaderna för den berörda personalens avtalspensioner.

Enligt då gällande pensionsavtal (PA-KL) var pensionsnivån förmånsbestämd, dvs. den baserades på lönen under åren före pensionering. Därtill gällde det s k sista-handsansvaret, som innebar att den arbetsgivare hos vilken den anställda pensionerades hade betalningsansvaret för pensionen. Utan reglering skulle således kommunerna blivit betalningsskyldiga för hela pensionen för den personal som bytte arbetsgivare.

Den 11 mars 1993 slöt Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet en överenskommelse om pensionskostnadsreglering med anledning av Ädel-reformen och rekommenderade kommuner och landsting att tillämpa denna överenskommelse.

Enligt överenskommelsen var förbunden överens om att sista-handsansvaret inte skulle vara tillämpligt vid huvudmannaskapsförändringar, utan att landstingen skulle bidra till kommunernas pensionskostnader för den personal som övergått till kommunal tjänst.

Sveriges Kommuner och Landsting

118 82 Stockholm, Besök: Hornsgatan 20
Tfn: växel 08-452 70 00, Fax: 08-452 70 50
info@skl.se, www.skl.se

Landstingens andel av pensionskostnaden skulle beräknas som kvoten mellan den anställdes pensionsgrundande tid hos landsting, dvs. till och med år 1991, och den totala pensionsgrundande tiden fram till pension. För en person som pensioneras 2005 med 35 pensionsgrundande år i äldreomsorgen, varav 21 i landstinget och 14 i kommunen, skulle landstinget ha svarat för 21/35 av pensionen och kommunen för 14/35. Kostnadsfördelningen avsåg den pension den anställda har rätt till oavsett hur löneutvecklingen varit hos landstinget respektive kommunen. Det var således anställningstiden hos respektive huvudman som helt avgjorde kostnadsfördelningen.

Förbunden var också överens om att regleringen skulle avse personer som vid övergången till kommunal tjänst fyllt 36 år. Kommunerna skulle således svara för hela pensionskostnaden för dem som vid övergången var 35 år eller yngre. Landstingens betalningsansvar begränsades till anställda inom det egna länets kommuner. Vid byte till kommunal anställning i annat län svarade den mottagande kommunen för hela pensionskostnaden.

Landstingens betalningsansvar aktualiserades vid utbetalning av pension. I praktiken innebar detta att pensionsadministratören i samband med att pension betalades ut till en avtalspensionär debiterade landstinget för dess andel.

Med utgångspunkt från förbundens rekommendation träffades lokala avtal angående Ädel-personalens pensioner. Samma avtalsmodell användes i flera lokala avtal vid huvudmannaskapsförändringar som inträffat därefter. Förbundens rekommendation avsåg dock endast den personal som bytte huvudman 1992.

Behov att anpassa till nytt pensionsavtal

Från och med 1998 trädde ett nytt pensionsavtal i kraft (PFA). Därtill avskaffades samma år sista-handsansvaret och nya principer för redovisning av pensionskostnaderna infördes. I förbundens överenskommelse om Ädel-pensionerna från 1992 sägs uttryckligen att den enbart avser pensioner enligt PA-KL. Det var således nödvändigt att anpassa den till det nya pensionsavtalet. PA-KL hade dock fortsatt giltighet för personer födda 1937 eller tidigare.

Det nya avtalet byggde på delvis andra principer än PA-KL. För inkomstdelar under inkomsttaket ger PFA helt och hållet en avgiftsbestämd pension, den under året intjänade pensionsrätten utgör en viss procent av pensionsgrundande inkomst, den s.k. individuella delen. Motsvarande belopp betalas av arbetsgivaren till den pensionsförvaltaren den anställda valt. Till skillnad från PA-KL betalar således arbetsgivaren pensionsförpliktelsen vid intjänandet istället för vid utbetalning av pension. PFA:s regler tillämpades för pensionsgrundande inkomster som tjänas in fr.o.m. 1998. För tiden före 1998 beräknades för varje anställd en intjänad pensionsrätt per 1997-12-31 (IPR) baserad på PA-KL:s regler. Värdet på denna pensionsrätt räknas årligen upp med inkomstbasbeloppet. De nya redovisningsprinciperna innebar att pensionsförmåner intjänade 1998 eller senare bokförs som en

kostnad när de tjänas in och belastar det årets resultat. Däremot bokförs IPR som en ansvarsförbindelse och värdeuppräknings belastar inte resultaträkningen.

Förhandlingar inleddes mellan SK och Lf om att anpassa överenskommelsen till det nya avtalets regler. Parterna kunde dock inte nå fram till en uppgörelse trots flera försök. Det har medfört att det nu saknas avtal som reglerar betalningsansvaret för den berörda personalgruppens pensioner. Pensionsadministratörerna är därför förhindrade att debitera landstingen kostnadsbidrag till kommunerna när pension utbetalas. För dem som uppbär pension enligt PA-KL har dock 1993 års överenskommelse giltighet och landstingen har fortsatt att debiteras sin andel.

Sedan den 1 januari 2006 gäller ett nytt pensionsavtal, KAP-KL, som ersatt PFA. Det nya avtalet påverkar inte kostnadsfördelningen avseende Ädel-personalen och behovet av en reglering kvarstår. Reglerna för beräkning och uppräknings av intjänad pensionsrätt 1997-12-31 är desamma i KAP-KL som i PFA.

Förslag till lösning

Förbunden rekommenderar landsting och kommuner att träffa avtal om kostnadsfördelningen för pensioner till den berörda personalen enligt följande:

- Betalningsansvaret för den berörda personalens intjänade pensionsrätt per 1997-12-31 fördelas mellan landsting och kommun i förhållande till pensionsgrundande tid hos respektive arbetsgivare t.o.m. 1997-12-31.
- Individuell del och kompletterande ålderspension intjänad efter 1998 betalas fullt ut av kommunen.
- Kostnadsfördelningen tillämpas på pensioner utbetalda 2000 och senare.
- Landstingens betalningsansvar avgränsas till kommunanställda inom det egna länet. Vid byte till kommun i annat län övertas hela betalningsansvaret av den mottagande kommunen.
- För pensioner som redan betalats ut och där landstingen inte debiterats något kostnadsbidrag fastställs ett engångsbelopp (inklusive en ränteschablon på 5 procent) som betalas av landstingen under 2007.
- Överenskommelsen börjar tillämpas fr.o.m. 2007.

Förslag till avtal finns i bilaga.

Ekonomiska konsekvenser

Den totala pensionsskulden för den berörda personalkategorin uppskattas uppgå till ca 7 miljarder kronor. Av denna skuld avser drygt 4 ½ mdkr (66 procent) tiden före Ädelreformen och skall betalas av landstingen. De pensioner som landstingen enligt denna beräkning borde betalat i år kan uppskattas till knappt 70 miljoner kronor.

Eftersom skulden är bokförd som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen får överföringen inga konsekvenser för det redovisade resultatet. Däremot kommer utbetalningar av pensioner respektive landstingens kostnadsbidrag att belasta resultaträkningen. Landstingens resultaträkning belastas även med engångsbeloppet avseende retroaktiv tid. En grov uppskattning är att detta belopp uppgår till drygt 200 miljoner kronor för perioden t.o.m. 2006.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING
Avdelningen för ekonomi och styrning

Clas Olsson

Stefan Ackerby

Bilaga

Förslag till reviderat avtal